

KITLV-inventaris 160

Or. 686

Collectie Dr. Victoria M. Clara van Groenendaal (1935-), met teksten (verslagen van wayangvoorstellingen, en transcripties van bandopnamen van wayangvoorstellingen); met cassettebanden van wayang-voorstellingen. 1976-1986.

Schenking mw. V.M.Clara van Groenendaal, 2006.

Archief: 4 dozen.

Zie: Victoria Maria Clara van Groenendaal, *Er zit een dalang achter de wayang : de rol van de Vorstenlandse dalang in de Indonesisch-Javaanse samenleving*, (Proefschrift, Vrije Universiteit Amsterdam, 1982). e.a.

1. Verwerving en indeling archief, inhoudsopgave. 1 omslag.
2. Map '**Riwayat hidup**'[RW] levensgeschiedenissen, van de dalangs Sri Kamta (K 1); Suharni Sabdowati (Hs 4); Bambang Suwarno (BS 44); Kuwato (Kwt 45); Sudarko (Sd 46); Sumanto (Smt 47); Suratno (Srt 48); Bambang Murtiyoso DS ((BM 49); Soertatno Gunowihardjo (Sr 55); Ki Ganda Margana (G 72); Ki Martosono (M 78); Murkiyat (M 83); Somodiardjo (S 85). Javaanstalig. Typoscript, doorslag. 11 stukken.
3. Map '**Sarasilah**' [SS] 'stambomen van dalangs'. Handschrift, fotokopie. 42 stukken. Alfabetisch op naam dalang.
- 4-31 Mappen met **verslagen van voorstellingen** [VG]. Naam van de lakon, volgnummer VG, aantal stukken. Javaanstalig. Stencil met handschrift.
N.B. De beschrijvingen zijn merendeels door drie observanten gemaakt.
4. Kuropati Rabi, VG 4. 3 stukken.
5. Sesaji raja Suya. VG 5. 3 stukken.
6. Wahyu Makutha Buwana. VG 7.
7. Bima Bungkus. VG 8. 7 stukken.
8. Pandhawa Bojong. VG 9. 3 stukken.
9. Semar Mbangun Kayangan. VG 10. 3 stukken.
10. Wahyu Triloko Eko Buwono. VG 11. 3 stukken.
11. Patih Dali Putih. VG 12. 3 stukken.
12. Wahyu Purbasejati. VG 13. 3 stukken.
13. Wahyu Makatharama. VG 14. 3 stukken.
14. Lakire Parikesit. VG 15. 3 stukken.
15. Wahyu Tritunggal. VG 17. 3 stukken.

16. Sariwahana Lelana. VG 18. 1 stuk.
17. Murwakala. VG 20. 3 stukken.
18. Swatama Nglandhak. VG 21. 2 stukken.
19. Kitiran Mas. VG 22. 3 stukken.
20. Murwakala. VG 25. 3 stukken.
21. Warsita Sejati. VG 26. 4 stukken.
22. Rabinipun Kakrasana. VG 27. 1 stuk.
23. Sayembara Prawatakendra. VG 28. 3 stukken.
24. Arjuna Wiwaha. VG 30. 1 stuk.
25. Mbangun Majapahit. VG 38. 1 stuk.
26. Palasari Rabi. VG 39. 1 stuk.
27. Rabinipun Wisanggeni. VG 41. 1 stuk.
28. Alap-alapan Surtikanti. VG 42. 1 stuk.
29. Bratayuda. VG 43. 2 stukken.
30. Wirataparwa. VG 44. 1 stuk.
31. Kembang Rina Cangkoking Wengi. VG 49. 1 stuk.
32. **[P] (*pakem*) handboek** van de dalang Hadimartono. Met inliggende foto. Handschrift. 1 deeltje. Circa 1980.
N.B. Handschrift van Ki Dhalang Hadimartono [H25] van Krenekan, Klepu. Ceper, Klaten). In 1983 ten afscheid aan mw. Groenendaal gegeven omdat, zoals Pak Hadi zei, hij geen opvolger had (zijn zoon had geen belangstelling voor het beroep en had ervoor gekozen vrachtwagenchauffeur te worden), en hij vreesde dat zijn *pakem* zo verloren zou gaan.
Inhoud: Sastrapinedati; Sambeting para jim; Tranggana jati; Banyak Dhalang; Banyak Wulan; Caraka balik; Sukerta; Ma-pitu (cepegan tiyang agesang); Poncasila; Papa cintaka; Tambahan kala isih kanggo..; Rapal-rapal (mantra); Gancar adegan ngruwat; Cangkriman; Batangan; Pitaken Kala menyang Dhalang Kandhabuwana; Bathara Guru kecekel Bathara Kala; (Neptu dinten); Sesaji ruwatan; (Catatan riwayat); Mengeti dinten desanipun (tanggapan); (Mantra pungkasan); (Catatan desa pakeliran ngruwat).

33-52 Serie Vol. I-Vol. XX met [Tr.] (transcriptie) van band/cassetteopname van voorstellingen; [Ww] (wawancara) interview; [Sc] (script) volledig libretto van een lakon

33. Vol. I: R. Tiknosudarso, Tr. de *wayang ruwat* 'Murwakala'. Typoscript, doorslag, gebonden. 1 deel.
34. Vol. II: Taruna Prawoto, Tr.van de *wayang ruwat*: 'Murwakala'; en: Sri Djoko Rahardjo, Tr. van de *wayang padat*: 'Tugu Wasesa'. Gendhing, suluk, gerong, sindhen. Typoscript, doorslag, gebonden. 1 deel.
35. Vol. III: Taruna Prawoto, Tr.van de *wayang ruwat*: 'Murwakala'; en: Sri Djoko Rahardjo, Tr. van de *wayang padat*: 'Tugu Wasesa'. Pakeliran, tekst. Typoscript, doorslag, gebonden. 1 deel.
36. Vol. IV: Sarib Purwacarita, Tr. van *wayang ruwat*: 'Murwakala'. Typoscript, gebonden. 1 deel.
37. Vol. V: Puspapandaya, Tr. van de *wayang ruwat* 'Murwakala'. Deel 1. Handschrift, gebonden. 1 deel.
38. Vol VI: Puspapandaya, Tr. van de *wayang ruwat* 'Murwakala'. Deel 2. Handschrift, gebonden. 1 deel.
39. Vol. VII: Sudjarna Atmo Gunarda, Tr. van *wayang ruwat* 'Murwakala'. Handschrift, gebonden. 1 deel.
40. Vol. VIII: Bambang Suwarno, Sc. van de *wayang padat* 'Rama' . Typoscript, doorslag. 23 bladen.
41. Vol. IX: Gunawan, R., Tr. van *wayang ruwat* 'Murwakala'; Josotjarito, Tr. van de *wayang ruwat* 'Murwakala' ; Mardisubrata, Tr. van de *wayang ruwat*: 'Murwakala'. Handschrift, gebonden. 1 deel.
42. Vol. X: Parli, Tr. van *wayang ruwat* 'Murwakala' . Deel 1. Handschrift, gebonden, met inliggende aantekeningen. 1 deel.
43. Vol. XI: Parli, Tr. van *wayang ruwat* 'Murwakala' . Deel 2. Handschrift, gebonden, met inliggende aantekeningen. 1 deel.
44. Vol. XII: Ki Saleh Subroto, Tr. van *Jemblungan* 'Sejarah Kediri'. Handschrift, gebonden. 1 deel.
45. Vol. XIII: Sucipto Mur, Tr. van de *wayang krucil ruwat* 'Murwakala' (onvolledig). Typoscript, losbladig. 20 bladen.
46. Vol. XIV: Timbul Hadiprajitno, Tr. van de *wayang* 'Lahiripun Abimanyu' (fragment). Typoscript, losbladig. 39 + 43 bladen.
47. Vol. XV: Suparman, Tr. van *wayang* 'Wahyu Cakraningrat' (fragment). Typoscript, losbladig. 52 + 53 bladen.

48. Vol. XVI: Hadisugita, Tr. van de *wayang* 'Kresna Kembar' (fragment). Typoscript, losbladig. 28 + 37 bladen.
49. Vol. XVII: Probohardjono (alias Samsudin; en R.Tmg. Mloyodipuro), Tr. van de *wayang ruwat* 'Murwakala'. Handschrift, losbladig. 52 bladen.
50. Vol. XVIII: Bambang Suwarno, Sc. van de *wayang padat* 'Sutasuma'. Typoscript, losbladig. 12 bladen.
51. Vol. XIX: Bambang Suwarno, Sc. van *wayang padat* 'Wibisana Tundung'. Typoscript, doorslag, losbladig. 11 bladen.
52. Vol. XX: [Tr.] verzamelbundel
 - Anom Suroto (alias Suroto), Tr. 8, *wayang* "Bima Bungkus" ('Pecahe Bungkus') (fragment). Typoscript, doorslag, losbladig. 6 bladen.
 - Bambang Suwarno, Tr. 39, *wayang* 'Palasara Rabi' (fragment). Handschrift. 1 blad.
 - Kiyatdiharjo, Tr. 41, *wayang* 'Dhaupipun Wisanggeni' (fragment). Handschrift, losbladig. 12 bladen.
 - Sutayat Wignyarita (alias Tjermasuwignya), Tr. 42, *wayang* 'Alap-alapan Surtikanti' (fragment). Handschrift, losbladig. 15 bladen.
 - Sumiyanto (alias Tiksnodarsono), Tr. 43, *wayang* 'Bratayuda' (fragment). Handschrift, losbladig. 2 bladen.
 - Sutayat Wignyarita (alias Tjermasuwignya), Tr. 45, *wayang ruwat* 'Murwakala' (fragment). Typoscript, losbladig. 6 bladen.
 - Sutina Hardokotjarito (alias Hardotjarito), Tr. 48, *wayang* 'Bima Suci' (fragment). Handschrift, losbladig. 17 bladen.
 - Soetrisno, R., Tr. 50, *wayang* 'Sesaji Raja Suya' (fragment). Handschrift, losbladig. 9 bladen.
 - Sarwadisana, Tr. 51, *wayang* 'Wahyu Tejamaya' (fragment). Handschrift, losbladig. 9 bladen.
 - Narjatjarita, Tr. 52, *wayang* 'Nausa Endra Wijaya' (fragment). Handschrift, losbladig. 11 bladen.
53. Vol. XXI; Serie **[Ww] interviews**. Handschrift, typoscript. Losbladig. Toegang via naam van dalang en volgnummer van de dalang. (Letter + volgnummer). Geordend op volgnummer van de dalang. 1 bundel.
54. Vol. XXII: Serie **[Ww] interviews**. Handschrift, typoscript. Losbladig. Toegang via naam van dalang en volgnummer van de dalang. (Volgnummer + letter). Geordend op volgnummer. 1 bundel.
- 55-70 Vol. XXIII: gevarieerd materiaal
55. (1) *Wonogiri dalam angka 1972-1973*. Pemerintah Daerah Tingkat II Wonogiri, 1974. 1 deel.
56. (2) 'Masjid kuno Sapura', 'Adat istiadat penduduk Desa Krapyak Kotamdya Pekalongan', 'Kesenian rakyat sintren', 'Asal mulen sintren', 'Tembang sintran',

- ‘Cerita rakyat Dewi Lanjar’. Notities vervaardigd door Dept. P.dan K Propinsi Jawa Tengah Kodya Pekalongan, 1976. Typoscript, doorslag.
57. (3) B.R.Ay. Retno Martani Koesoemonagoro, ‘Hasil-hasil kegiatan PKK dalam menunjang pembangunan pedesaan’, Seminar PKK di Yogyakarta 25 dan 26 Maret 1985. Typoscript, fotokopie. 12 bladen. Larasati Suliantoro Sulaiman ‘Peranan PKK meningkatkan pendidikan dan ketrampilan wanita pedesaan’. Seminar PKK di Yogyakarta 25 dan 26 Maret 1985. Typoscript, fotokopie. 23 bladen
 58. (4) Alan Feinstein, 'Sumber-sumber sejarah krawitan, tari dan pedalangan: sebuah survei dan sebuah anjuran', Makalah diskusi ASKI Surakarta 27 April 1985. Typoscript, stencil. 12 + 9 bladen.
 59. (5) H. Karkono Kamajaya, 'Pendahuluan memelusuri karya kefilosafatan pujangga Ronggowarsito', [Makalah] Yogyakarta 23 Maret 1983. Typoscript, stencil. 15 bladen.
 60. (6) 'Petunjuk pameran khusus alat perburuan tradisional Kalimantan Timur', Departemen. Pendidikan dan kebudayaan Kantor wilayah Propinsi Kalimantan Timur. Samarinda 1992. Typoscript, stencil. 1 deel.
 61. (7) 'Acara tari dan konser untuk Seminar Notasi Karawitan ... disajikan oleh Pusat Pengembangan Kebudayaan Jawa Tengah (PKJT) bersama Akademi Seni Karawitan Indonesia (ASKI) di Surakarta', 13 Desember 1976. Typoscript, stencil. 5 bladen.
 62. (8) Kabupaten Daerah Tingkat II Wonogiri: 'Daftar nama-nama desa yang tergenang akibat Bendungan Serbaguna Wonogiri' [met 1 kaart]. Typoscript. 3 bladen.
 63. (9) 'Daftar nama-nama organisasi seniman perorangan Sleman 1977-1978; Bantul 1978, Gunung Kidul 1977, Prambanan ca. 1976, Yogyakarta 1976, Mlati, Klaten, Wonogiri 1977. Typoscript, doorslag, kopie. 1 omslag.
 64. (10) R. Soetrisno, 'Lampahan Semar Kuning jilid I, Lampah Wahyu Hidayat I'. Surakarta 1977. Typoscript. 6 bladen.
 65. (11) Tekst van de ketoprak 'Warok Suramanggala'. Samenstellers: Bambang Permadi en Bambang Murtiyoso. ASKI, Surakarta. Typoscript, stencil. 14 bladen.
 66. (12) 'Kesenian Jemblungan', Kantor Departemen Penerangan/Pusat Penerangan Masyarakat Kabupaten Banyumas di Purwokerto. [1978]. Typoscript, stencil. 6 bladen
N.B. Zie ook D4 *wayang jemblungan*.
 67. (13) Laporan Demografie untuk Kecamatan Kota Klaten. Op gesteld door de Camat Kota Klaten. Juli 1977. Typoscript. 2 bladen.
 68. (14) Krantenknipsel over 'Bu Susilo, Mahasiswa asing banyak simpati macapatnya'. *Minggu merdeka "Dharmamanyata"* (ca. 1984). Fotokopie. 1 stuk.
N.B. (Zie ook B25 (2)).

69. (15) R. Soetrisno, transcriptie uity 1977 van 'Kawruh Pedalanga, Bibika, pada mangajapa becik'. Typoscript, doorslag. Javaanstalig. 13 bladen.
Zie: Manuscripten Bataviaasch Genootschap BG 610. (1928).
70. (16) Mustapaha Kamil Yassin, 'Malaysia tradisional and contemporary theatres'. 1973. Typoscript, stencil. 18 bladen.
71. Vol. XXIV: Kandar, Tr. van *wayang gandrung* 'Sri Sedana'. Handschrift. 41 bladen.

Microfilms:

In de collectie bevinden zich twee microfilms (geplaatst in de kelder), blauwe dozen, onder Or. 686, 72 en 73.

[Mf I positif] Handschriften uit de collectie van het Koninklijk Bataviaasch Genootschap (Collectie Ir. J.L. Moens) Naskah Djawa 926 s/d 934 Positif (niet in de juiste volgorde): Kinderspelen (meisjes); Kinderspelen (jongens); Dobbelspelen; Bruiloft in de kraton van Yogyakarta; Dongenge Bagoes Soekra van Pandhan Djaplak; Slametan Tjembengan;

[Mf II positif] Handschriften uit de collectie van het Koninklijk Bataviaasch Genootschap (Collectie Ir. J.L. Moens); Naskah Djawa 935 s/d 941: Tunggul Wulung; Wayangpoppen van goden etc.; Garebeg Mulud; Begrafenis van Zijne Hoogheid Sultan Amengkubuwana; Andhe-andhe Lumut; Tetingalan barangan utawi tanggapan; Gambar ringgit tiyang sirah kewan, etc.;

[KBG 610 positif] Pakem pedhalangan; Ringgit Pandhu Krama; Kawruh Topeng

Voor een volledige beschrijving:

'Verslag van de aankopen van Javaansche handschriften gedaan voor rekening van het Koninklijk Bataviaasch Genootschap door Ir. J.L. Moens te Jogja en Th.G.Th. Pigeaud te Solo in de jaren 1929 en 1930', *Tijdschrift van het Bataviaasche Genootschap* 71 (1931), 315-348. en *Jaarboek van het Koninklijk Bataviaasch Genootschap*, 1933, Bijlage 1 'Beschrijving van een verzameling Javaansche handschriften', blz. 254-263.

Foto's:

Eenveloppe met opschrift 'Anjer' en een enveloppe met opschrift 'Djakarta Museum', beide in 1953-1955 op 15 mei overgedragen aan fotocollectie. Daarnaast enveloppe met negatieven van tempels op Java.

Geluidsmateriaal:

De cassttebandjes zijn op 15 mei 2008 afgedragen aan verzameling AV-materiaal.

A. BESCHRIJVING VAN DE CASSETTEBANDEN, DE TEKSTEN, EN DE UITVOERDERS¹

In deze rubriek staat de zeer algemene informatie; de meer specifieke informatie staat aangegeven bij het materiaal: Teksten; Cassettebanden.

Verklaring van de onderstaande indeling per item

Anom Suroto [A23]: naam van de dalang en zijn/haar code; geldt alleen voor dalangs van het gebied van Surakarta en Yogyakarta. [x] geen code

"Budi Santoso": naam van de groep

(Krajan, enz.): woon- of verblijfplaats ten tijde van het onderzoek

kodya: kota madya

onderzoek 1985-'86: periode waarin de ontmoeting(en) heeft (hebben) plaatsgevonden.

wayang: zonder toevoeging staat voor *wayang kulit purwa*

'Bima Bungkus', naam van de *lakon*

'Swatama Nglanhak' ('Lahiripun Parikesit'): de *lakon* ter plaatse op verschillende manieren aangeduid.

Verklaring van de tekst tussen haken [...]

[B.] band/cassetteopname²

[B. 20 (1)] nummer van de opname en aantal cassettes

[Mf] microfilm

[P] (*pakem*) handboek van een dalang

[Rw] (*riwayat hidup*) levensgeschiedenis

[Sc] (script) volledig libretto van een *lakon*

[Ss] (*sarasilah*) stamboom

[Tr.] (transcriptie) van band/cassetteopname van voorstellingen

[Vg.] (verslag) van de voorstelling

[Ww] (*wawancara*) interview

[x] zonder code

Uitvoerende kunstenaars of groepen

Asri

zie: "Budi Santoso"

Anom Suroto (alias Suroto) [A23]

(Notodiningratan 100, Serengan, Surakarta)

onderzoek 1976-'78, 1983

[Ss.A23]

[Vg. 8] *wayang*: 'Bima Bungkus' ('Pecahe Bungkus')

[Tr. 8, Vol. XX] *wayang* 'Bima Bungkus' ('Pecahe Bungkus') (fragment)

[Ww. vol.XXI]

Bambang Murtiyoso [BM49]

(Turisari X/20, Mangkubumen, Banjarsari, Surakarta)

¹ Verslag van de foto-en diacollectie volgt later

² B staat voor Bandopname. Bij het onderzoek 1976-78 is gebruikgemaakt van een Uher bandrecorder. Deze banden zijn later overgezet op cassettes. Bij de latere onderzoeken is gebruikgemaakt van Sony Walkman Professional [Dolby B-C NR]

onderzoek 1976-1977 (student ASKI) 1980, 1983, 1984-1986
[Rw: BM49]

Bambang Suwarno [BS44]

(Gemolong, Buntalan, Klaten, Klaten)

onderzoek 1976-'78 (student ASKI), 1980, 1983, 1984-1986

[Rw: B44]

[Vg.38] *wayang klithik*: 'Mbangun Majapahit' ('Menak Jingga')

[Vg.39] *wayang*: 'Palasara Krama' ('Palasara Rabi')

[Tr.39 Vol.XX] *wayang* 'Palasara Rabi' (fragment)

[Sc. Vol. VIII] *wayang padat* 'Rama'

[Sc. Vol. XVIII] *wayang padat* 'Sutasuma'

[Sc. Vol.XIX] *wayang padat* 'Wibisana Tundung'

[Ww.Vol, XXI]

Bardiyati Purbarata, Nyi [B8]

Baturan, Gantiwarno, Klaten)

onderzoek 1976-'78

[Ww. Vol.XXI]

Bejo Purnomo (alias Ong Ing Teng) [x]

(kodya Kediri)

onderzoek 1985-'86

[B28:(2)] en [B36:(2)]: *po-te-hi*

"Budi Santoso"

(Krajan, Singoguruh, Banyuwangi)

onderzoek 1985-86

[B56:(1)]: *kuntulan*

"Budi Utomo"

(Dhadhapan, Karangsari, Genteng, Banyuwangi)

onderzoek 1985-'86

[B57:(8)] *janger banyuwangi*: 'Rondo Kuning'

Ditotaryono [52D]

(Bener, Tegalrejo, Yogyakarta)

onderzoek 1978, 1983

[Ww. Vol.XXII]

Festival wayang golek

(Pekalongan)

onderzoek 1976-'78

[B38:(4)]: *wayang golek*

Gandadarman [G54]

(Tambakboyoy, Kedungbanteng, Gondang, Sragen)

onderzoek 1976-'78.

[Vg.13] *wayang*: 'Wahyu Purbasejati'

Gandamargana [G72]
(Gompang, Kartasura, Sukoharjo)
onderzoek 1976-1977
[Rw: G72]

Giyem [x]
(Daerah Istimewa Yogyakarta [DIY])
onderzoek 1978
[B21:(1)]: *tembang macapat*

Giok Sam (alias Sentoso) [x]
(kota Tulungagung)
onderzoek 1985-'86
[B30:(3)]: *po-te-hi* 'Sie Kong Hwen Ong'

Gitokesowo [G59]
(Kampung Sewu Rt.V/Rk.1.Jebres, Surakarta)
onderzoek 1976-'78
[Ss.G59]
[Vg.21] *wayang*: 'Swatama Nglandhak' ('Lahiripun Parikesit')
[Ww. vol.XXI]

Gondokartika [G14]
(Buntalan, Jembungan, Banyudono, Boyolali)
onderzoek 1976-'78
[Ss.G14]
[Ww. Vol.XXI]

Gondosaroyo [G66]
(Klega, Boyolali)
onderzoek 1976-'78
[Ss.G66]

Gondosukasno (alias Gondo-Tukas) [G76]
(Manjungan, Ketandan, Klaten)
onderzoek 1976-'78
[Ss.G76]

Gondosutomo [G15]
(Ngangkruk, Ngaru-ar, Banyudono, Boyolali)
onderzoek 1976-'78
[Ss.G15]
[Vg. 27] *wayang*: 'Rabinipun Kakrasana'
[Ww. Vol.XXI]

Gondowardaja [G16]
(Bukurireng, Bendan, Banyudono, Boyolali)
onderzoek 1976-'78
[Ss.G16]
[Ww. Vol.XXI]

Gondowargito [9G]

(Warak, Sumberharjo, Mlati, Sleman, DIY)

onderzoek 1978

[Ww. Vol.XXII]

Gondowarongko [G17]

(Tegalarum, Bendan, Banyudana, Boyolali)

onderzoek 1976-'78

[Ss.G17]

[Ww. Vol.XXI]

Gondowijoyo (alias Gondomaktal) [G10]

(Karangtalun, Karangdowo, Klaten)

onderzoek 1976-'78

[Ss.G10]

[Ww. Vol.XXI]

Gunawan, R. [x]

(Jl. Let. Jendral Sutoyo 106, Kodya Kediri)

onderzoek 1985-'86; 1983,1988, 1992; 1995

[B42 (4)] *wayang ruwat* 'Murwakala'

[Tr.Vol. IX] *wayang*: 'Murwakala'

Hadidarsono (alias Sadiyun) [x]

(Kamongan, Bagor, Juwiring, Klaten)

onderzoek 1976-'78; ook *topeng*-danser

[Ww. Vol.XXI]

Hadilejar (alias Hadisana) (gestorven 1980) [6H]

(Ngentok, Catur Tunggal, Depok, Sleman, DIY)

onderzoek 1978

[Ww. Vol.XXII]

Hadimartono [H25]

(Kreneken, Klepu, Ceper, Klaten)

onderzoek 1976-'78, 1980. 1983

[Ss.H25]

[P: 1] (*pakem*) handboek van een dalang

[Ww. Vol.XXI]

Hadisugita [26H]

(Toyan, Wates, Kulon Progo, DIY)

onderzoek 1978

[Tr. Vol. XVI] *wayang* 'Kresna Kembar' (fragment)

[Ww. Vol.XXII]

Hadisuwata [54H]

(Kadisoso, Margarejo, Tempel, Sleman, DIY)

onderzoek 1978

[Ww. Vol.XXII)

Hardjosugondo (alias Tingkas) [H73]
(Titang/Ngadirejo, Ketuguan, Sawit, Boyolali)
onderzoek 1976-'78
[Ss.H73]
[Ww. vol.XXI]

Jatnapandaja [J129]
(Soka, Tambang-wetan, Klaten)
onderzoek 1976-'78
[Ss.J129]

Josotjarito (alias Hadijo), Mas Ngabei [J26]
(Semanggi-kidul Rt.27/Rk.3, Pasar Kliwon, Surakarta)
onderzoek 1976-'78. 1983; *dhalang wayang madya / wayang purwa*
[B41:(2)] *wayang ruwat*: 'Murwakala'
[Ss.J26]
[Tr. Vol. IX] *wayang ruwat* 'Murwakala'
[Vg.18] *wayang madya*: 'Sariwahana Lelana'
[Ww. Vol.XXI]

Jotosutrisno [J13]
(Jatilesono, Manggis, Mojosongo, Boyolali)
onderzoek 1976-'78
[Ss.J13]
[Vg..26] *wayang*: 'Warsita Sejati'
[Ww. Vol.XXI]

Juru Permono [x]
(kec. Patran, DIY)
onderzoek 1983, 1992
[B48 (4)] *wayang ruwat* 'Murwakala'

Kandalesana [K74]
(Kunden, Klaten)
onderzoek 1976-'78
[Ss.K74]

Kandar [x]
(Pagung, Semen, Kediri)
onderzoek 1985-'86; 1992
[B52:(3)] interview Ki Kandar en Pak Dalimin (gestorven tussen 1986 en1992)
en *wayang gandrung*
[B 61 (2)] *wayang gandrung* 'Sri Sedana'
[Tr. Vol. XXIV] *wayang gandrung* (B. 52)

Kanjatjarita [K75]
(Kartosono, Sukaharjo)
onderzoek 1976-'78

[Ss.K75]

Kesdik (alias Kasdalamana) [K41]
(Soran, Duwet, Ketandan, Klaten)
onderzoek 1976-'78; ook *dhalang/penari topeng*
[Ss.K41]
[Ww. Vol.XXI]

Kiyatdiharjo (gestorven nov, 1979) [K9]
(Candi Mlese, Gantiwarno, Bayat,Klaten)
onderzoek 1976-'78
[Ss.K9]
[Vg.17] *wayang*: 'Wahyu Tri Tunggal';
[Vg. 41] *wayang*: 'Rabinipun Wisanggeni' (Dhaupipun Wisanggeni)
[Tr.41 Vol. XX] *wayang* 'Dhaupipun Wisanggeni' (fragment)
[Ww. Vol. XXI]

Kuwato [K45]
(Jebres Rt.9/Rk I, Surakarta)
onderzoek 1976-'78 (student ASKI); 1983, 1992, 1995-96, 1997
[Rw: K45]
[B19:(1)] *wayang*: 'Kartapiyoga Maling' (fragment)

Liem Sieng Tywan (alias Gunawan) [x]
(Tulungagung)
onderzoek 1985-'86
[B47:(2)] *po-te-hi*: 'Tio Kong In'

Mantep Raharjo [M69]
(Dukuh, Pakahan, Jogonalan, Klaten)
onderzoek 1976-'78
[Ss.M69]

Maradarsana (alias Duwana) [M78] (gestorven 1979)
(Demangan, Kajoran, Kebon Arum, Klaten)
onderzoek 1976-'78; *dhalang wayang kulit / kethoprak*
[Ss.M78]
[Rw: M78]

Mardiyono [12M]
(Plered, Banguntapa, Bantul, DIY)
onderzoek 1978
[Ww. Vol.XXII]

Mardisubrata [M40]
(Tegalwoko, Ngering, Jogonalan, Wedi, Klaten)
onderzoek 1967-'78, 1983
[Ss.M40]
[B16:(6)] *wayang ruwat*: 'Murwakala'
[Tr. Vol. IX]

[Ww. Vol.XXI]

Marijanta [M39]

(Ngawonggo, Ceper, Klaten)

onderzoek 1976-'78 vervaardiger van *wayang kulit* (*tatah, pulas*)

[Ww. Vol.XXI]

Marwanto [M38]

(Karangturi, Rejosari, Jebres, Surakarta)

onderzoek 1976-'78

[Vg.5] *wayang*: 'Sesaji Raya Suya' ('Puntadewa Jumeneng Ratu')

[Ww. Vol.XXI]

Murkiyat [M83]

(Pjok, Playurejo, Widodaren, Ngawi)

onderzoek 1976-'77

[Rw: M83]

Narjatjarita [N50]

(Windan, Makam Haji, Kartasura, Sukoharjo)

onderzoek 1976-'78

[Ss.N50]

[Vg.44] *wayang*: 'Wirataparwa'

[Tr. 52, Vol.XX] *wayang* 'Nausa Endra Wijaya' (fragment)

[Ww. Vol.XXI]

Narto Sabdo [N56]

(kota Semarang)

onderzoek 1976-'78

[Vg.15] *wayang*: 'Lahiripun Parikesit'

Nartosuwirjo [N43]

(Ngawonggo, Ceper, Klaten)

onderzoek 1976-'78, 1983

[Ww. Vol.XXI]

Njatatjarita Pandjangmas, R. (alias Data) [N21] (gestorven 21-3-1977)

(Pagelaran, Kartasura, Kartasura, Sukoharjo)

onderzoek 1976-'77

[Ss.N21]

[Ww. Vol.XXI]

Padmatjarita [P77]

(Gemolong, Buntalan, Klaten)

onderzoek 1976-'78, 1983; *dhalang* en *topeng*-danser

[Ss.P77]

[Ww. vol.XXI]

Panut Darmoko [P52]

(Jl. Ahmad Jani 38, Plasa, kec. Nganjuk, kab. Nganjuk)

onderzoek 1976-'78

[Vg.11] *wayang*: 'Wahyu Triloka Eka Buwana' en

[Vg.49] *wayang*: 'Kembang Rina Cangkok ing Wengi'.

Parli [x]

(Trenggalek)

onderzoek 1985-'86

[B22: (2)] *wayang ruwat* 'Murwakala'

[Tr.Vol. X + XI] *wayang ruwat* 'Murwakala'

Pekan Wayang Indonesia Ke-III

(Jakarta)

onderzoek 1978

[B.1a] *gambang kromo betawi* (straatvertoning)

[B 1b] *si gale-gale*, Serindo Batak; o.l.v.: Hutasoit

[B.2a] *wayang golek cepak* Cirebon; *dhalang* Ali Widjaja, *lakon* 'Elang Junub'

[B 2b] *wayang kulit purwa* Cirebon; *dhalang* Ibu Ani Banuwati, *lakon* 'Totor Alas Amer'

[B.3] *wayang beber* Pacitan, *dhalang* Sarnen; *lakon* 'R. Panji Asmorobangun Kromo'

[B.4] *wayang jemblung*, o.l.v. Suparman, *lakon*: 'Semar Barang Jantur'

[B 5] *wayang buddha* ASKI Surakarta, o.l.v. Suprpto

en *wayang golek* Menak Jepara, *dhalang* Kasturi, *lakon* 'Gonggomino Gonggopati'

[B 6] *wayang kulit purwa* Palembang, Sumatra Selatan, *dhalang* Ki Agus M. Rasyid, *lakon* 'Bambang Tuk Seno'

[B 7/8] *wayang kulit purwa* Banjar, Kalimantan Timur; *dhalang* Abdullah, *lakon* 'Darmakusumah Membangun Karang Paci'

[B 9] *randai* Sumatra Barat, o.l.v. Irwin, *lakon* 'Sabai nan Aluih'

[B 10/11] *calonarang* Bali, *dhalang* Made Mandra, *lakon* 'Grubug Daha'

[B 12/13] *wayang Sasak*, *dhalang* Lalu Nasib A.R.,

"Pepadi"

zie: Sucipto Mur

Praptadarsana (alias Sungripta) [P36]

(Tiloyo, Kuring, Ceper, Klaten)

onderzoek 1976-'78, 1983

[Ss.P36]

[Ww. Vol.XXI]

Prijowirjanto (alias Suprijo) [P60]

(Priyobadan R. VI, Tuwiran, Banjarsari, Sirakarta)

onderzoek 1976-'78

[Ww. Vol.XXI]

Pringgosutoto [P20]

(Pabelan, Kartasura, Sukoharjo)

onderzoek 1976-'78; docent *sabet* te ASKI

[Ss.P20]

[Vg.10] *wayang*: 'Semar Mbangun Kayangan'

[Ww. Vol.XXI]

Probohardjono (alias Samsudin; en R.Tmg. Mloyodipuro)) [x]
(Jl. Mawar 239, Badran, Surakarta)
onderzoek 1976-'78; 1980, 1983
[B23:(4)] *wayang ruwat*: 'Murwakala'
[Tr. Vol.XVII] *wayang ruwat* 'Murwakala'

Pudjosumarta (gestorven 9-12-1978) [P70]
(Kuwasa, Ketandan, Klaten)
onderzoek 1976-'78
[Ss.P70]
[Ww. Vol.XXI]

Puspapandaya [P79]
(Manjungan, Ketandan, Klaten)
onderzoek 1976-'78
[B15: (3a)] *wayang ruwat*: 'Murwakala'
[Tr. Vol. V + VI] *wayang* 'Murwakala'

Saleh Subroto [x]
(Lirboyo, Mojoroto, Kediri)
onderzoek 1985-'86
[B31: (2)] *jemblungan* 'Sejarah Kediri' (kopie van de opname van Marc Perlman)
[Tr.Vol. XII] *jemblungan* 'Sejarah Kediri'

Sarib Purwacarita [x]
(Jambu, Pagu, Kediri)
onderzoek 1983, 1985-86
[B 20:(2)] *wayang ruwat*: 'Murwakala'
[Tr.Vol. IV] *wayang ruwat*: 'Murwakala'

Sarnen Gunotjarito [x]
(Pacitan)
onderzoek 1978
[B 3:(1)] *wayang beber* 'Raden Panji Asmara Bangun Krama'

Sarwadisana [S37]
(Manggisan, Kemuda, Prambanan, Klaten)
onderzoek 1976-'78; *dhalang* en *topeng*-danser
[Ss.37]
[Tr. 51, Vol.XX] *wayang* 'Wahyu Tejamaya' (fragment)
[Ww. Vol.XXI]

Soeladi Sandoatmodjo (alias Soekadi) [SL22]
(Suyudan/Sunggingan, Kiringan, Boyolali)
onderzoek 1976-'78
[Ww. Vol.XXI]

Soemanto Gunowihardjo [x](gestorven 5-10-1979)
(Gardu, Giripurwo, Wonogiri)
onderzoek 1976-'78

[Rw: SR55]

Soetrisno, R. (gestorven 1984) [ST32]
(Purworejo Rt 19/Rk2, Mangkubumen, Banjarsari, Surakarta)
onderzoek 1971, 1976-'78, 1980, 1983
[Tr. 50, Vol.XX] *wayang* 'Sesaji Raja Suya' (fragment)
[Ww. Vol.XXI] (diploma)

Sokram Ciptosari [S53]
(kab. Surabaya)
onderzoek 1976-'78
[Vg.12] *wayang*: 'Patih Dhali Putih'

Somodihardjo [S85]
(Mungseng, Temanggung)
[Rw: S85]

Sri Djoko Rahardjo [D57]
(Sasono Mulyo' Baluwarti, Surakarta)
onderzoek 1976-'78 (student ASKI)
[Ss.57]
[Tr.Vol. II + III] *wayang padat*: 'Tugu Wasesa'

Sri Kamta [K1]
(Mayang, Gatak, Kartasura, Sukoharjo)
[Rw: K1]

Sucipto Mur [x]
(Maron, Semen, Pagu, Kediri)
onderzoek 1985-'86
[B32: I] *kethoprak* (rombongan Pepadi)
[B37:(2)] *wayang krucil ruwat* 'Murwakala'
[Tr.Vol. XIII] *wayang krucil ruwat* 'Murwakala' (onvolledig)
[Ww. Vol. XXI]

Sudarko [SD46]
(Asrama ASKI, Kepatihan lama, Jebres, Surakarta)
onderzoek 1976-'78 (student ASKI, Sdk)
[Rw: SD/Sdk46]

Sudjarna Atmo Gunarda (alias Djarno) [SD18]
(Saradan, Batuwarno, Baturetno, Wonogiri)
onderzoek 1971, 1976-'78, 1983
[Ss.SD18]
[B 14:(3b) + B 15 (1b)] *wayang ruwat* 'Murwakala'
[Vg. 22] *wayang*: 'Kitiran Mas' en
[Tr.Vol. VII] *wayang ruwat* 'Murwakala'
[Ww. Vol.XXI]

Suharni Sabdowati, Nyi [SH4]

(Gondang, Sragen)
onderzoek 1976-'78, 1980
[Rw: SH4]
[Ww. Vol. XXI]

Sujatno [SJ30]
(Jl. Pasar Nongko 79, Wonogiri)
onderzoek 1971, 1976-'78, 1980, 1983, *dhalang* Mangkunagaran
[Ss.SJ30]
[Ww. Vol.XXI]

Sukadem [SK51]
(Purwodadi)
onderzoek 1976-'78
[Vg.4] *wayang*: 'Kurupati Rabi'

Suladi Sanjo Atmojo [SL22]
(Suyudan, Kiringan, Boyolali)
onderzoek 1976-'78
[Ss.SL22]
[Vg.7] *wayang*: 'Wahyu Makutha Buwana'

Sumanto [SM47]
(Windan Rt.15, Gumpang, Kartasura, Sukoharjo)
onderzoek 1976-'78; (student ASKI Smt)
[Ss.SM47]
[Rw: Smt47]
[Ww. Vol. XXI]

Sumiyanto (alias Tiksnodarsono) [SM5]
(Jombor, Danguran, Kebon Arum, Klaten)
onderzoek 1971; 1976-'78, 1984
[Vg.28] *wayan*: 'Sayembara Prawatakendra' ('Rabinipun Wisanggeni dan Pancawala');
[Vg.43] *wayang*: 'Bratayuda'
[Tr. 43, Vol.XX] *wayang* 'Bratayuda' (fragment)

Suparman [1SP]
(Jl. Sukun, Yogyakarta)
onderzoek 1978, 1983
[Tr. Vol. XV] *wayang* 'Wahyu Cakraningrat' (fragment)
[Ww. Vol.XXII]

Suratno [SR48]
(Windan, Makam Haji, Karasura, Sukoharjo)
onderzoek 1976-'78
[Rw: Srt48]

Suratno Gunowiharjo [SR55] (5-10-1979)
(Gardu, Giripurwo, Wonogiri)
onderzoek 1971; 1976-'78, *dhalang* Mangkunagaran

[Ss.SR55]
[B.18 (1)] *sulukan Mangkunagaran*
[Vg.14] *wayang*: 'Wahyu Makutha Buwana' en
[Vg.30] *wayang*: 'Arjuna Wiwaha' ('Mintaraga')
[Ww. Vol.XXI]

Susila, (Bu) [x]
(kota Surakarta)
onderzoek 1976-'78
[B 25:(2)] *tembang macapat*

Sutayat Wignyacarita (alias Tjermasuwignya) [ST12]
(Baturetno, Baturetno, Wonogiri)
onderzoek 1971, 1976-'78 *dhalang* Mangkunagaran
[Vg.42] *wayang*: 'Alap-alapan Surtikanti'
[Tr. 42, Vol. XX] *wayang* 'Alap-alapan Surtikanti' (fragment)
[Tr.45, Vol.XX] *wayang ruwat* 'Murwakala' (fragment)
[Ww. Vol.XXI]

Sutina Hardokotjarito (alias Hardotjarito) [ST19]
(Tileng, Puloharjo, Eromoko, Wonogiri)
onderzoek 1976-'78, 1983
[Ss.ST19]
[Tr.48, Vol.XX] *wyang* 'Bima Suci' (fragment)
[Ww. Vol.XXI]

Taruna Prawoto (alias Sutardi)[T11]
(Mojopuro, Wuryantoro, Wonogiri)
onderzoek 1976-'78, 1983
[Ss.T11]
[Vg. 20] *wayang* 'Sariwahana Lelana'
[Tr.Vol. II + III] *wayang ruwat*: 'Murwakala'

Tiksnosударso (gestorven 30-3-1979) [T7]
(Jombor, Danguran, Kebon Arum, Klaten)
onderzoek 1971; 1976-'78
[Ss.T7]
[B14 (IVa)] *wayang ruwat*: 'Murwakala'
[Vg.25] *wayang ruwat*: 'Murwakala'
[Tr. Vol. I] *wayang ruwat* 'Murwakala'
[Vg.9] *wayang*: 'Pandhawa Boyong' ('Parikesit Lahir')
[Ww. Vol.XXI]

Timbul Hadiprajitno [2T]
(Panjangjiwa, Pantalan, Jetis, Bantul)
onderzoek 1978
[Tr. Vol. XIV] *wayang* 'Lahiripun Abimanyu' (fragment)

"Tresna Budoyo"
(Kemiren, Glagah, Banyuwangi)

onderzoek 1985-86
[B34 (8)] *barongan* Banyuwangi

Widiprayitno (alias Regu) [34W](gestorven ca. 1980)
(Karangindek, Salamrejo, Sentolo, Kulon Progo, DIY)
onderzoek 1978
[Ww. vol.XXII)

DE TEKSTEN

1 Verslagen

De verslagen van *wayang*-voorstellingen dateren uit het begin van het onderzoek naar de rol van de dalang als bewaarder van de traditie en tevens als pion van het Ministerie van Informatie om hun medewerking te verlenen aan de ontwikkelingscampagnes geïnitieerd door de overheid. Ten tijde van het onderzoek betrof dit met name de campagne voor de gezinsplanning, de 'Keluarga Berencana'.

De beginperiode was bedoeld om vertrouwd te raken met de wereld van de dalang en de conventies bij *wayang* voorstellingen en om de verhalen en de karakters van de *wayang* te leren kennen. Deze periode was tevens bedoeld om na te gaan welke dalangs, gezien hun optredens (publiekelijk en privé) een duidelijke mening naar voren brachten over de rol die door de verschillende overheden (lokaal, regionaal en nationaal) van hen werd verwacht. Tevens werd gelet op de wisselwerking tussen de dalang, de muzikanten, de opdrachtgever, de gasten en het publiek.

In overleg met een aantal medewerkers, studenten van de afdeling *pedhalangan* van de 'Akademi Seni Karawitan Indonesia' (ASKI) te Surakarta, werd een werkschema opgesteld waarbij de taken voor het vastleggen van een groot aantal voorstellingen werden verdeeld. Bambang Murtiyos (BM), student vijfdejaars van ASKI en mijn permanente assistent, verzorgde het verslag over de inhoud van de voorstelling (*isi adegan*), terwijl door een wisselende bezetting van derdejaars studenten van de afdeling *pedhalangan* van ASKI het verslag over de reacties van het publiek (*reaksi penonton*) werd genoteerd. Zij waren: Bambang Suwarno (BS), Kuwato (Kwt); Sumanto (Smt), Sudarko (Sdk), en Suratno (Srt). Ik lette vooral op de sfeer op en rondom het toneel (*suasana umum*) en sprak met de om mij heen zittende muzikanten op het toneel (*pangung*).

2. Transcripties

Een aantal van bovengenoemde studenten heeft vervolgens meegewerkt aan het transcriberen van (relevante delen van) de bandopnamen die in de tweede periode zijn gemaakt. De opnamen heb ik altijd zelf voor mijn rekening genomen. Een aantal van de transcripties zijn naderhand door administratieve medewerkers van ASKI uitgetijpt.

De voorstelling 'Tugu Wasesa', een *wayang padat*, gecreëerd en gebracht door een student van ASKI, Sri Djoko Rahardjo, en door mij gesponsord, was mijn eerste bandopname van een *wayang* voorstellingen. De opname van deze voorstelling gold als test-case waarbij zowel de beste wijze voor het opstellen van de microfoons en het instellen van de recorder werd uitgeprobeerd, als de beste manier waarop het bandmateriaal kon worden uitgewerkt en geanalyseerd. De voorstelling paste tevens in het beleid van de directeur van ASKI (en mijn lokale counterpart), Pak Humardani. Tezamen met zijn studenten onderzocht hij de mogelijkheden voor het comprimeren van de voorstellingen (*wayang padat*) in circa twee uren (in plaats van zes à zeven) zonder de essentie verloren te laten gaan. In datzelfde kader moeten ook gezien worden de volgende bijdragen van Bambang Suwarno 'Rama' [Script Vol. VIII]; 'Sutasuma' [Sc. vol. XVIII] en 'Wibisana Tundung' [Sc. Vo. XIX], en de bijdrage van Kuwato, 'Kartapiyoga Maling' [B.19 (1)].

In een tweede onderzoeksperiode heb ik mij vooral gericht op het exorcistisch ritueel (*ruwat*) waarbij de *lakon* 'Murwakala' centraal stond. Vervolgens heeft mijn onderzoek zich geleidelijk uitgebreid naar andere vormen van dramatische expressie, met name tijdens mijn periode in Oost-Java (Kediri, Tulungagung, Trenggalek, Jombang, Tuban, Banyuwangi). Verschillende voorstellingen zijn weer op cassettes opgenomen en vastgelegd op foto's en dia's.

BIBLIOGRAFISCHE GEGEVENS MET BETREKKING TOT BOVENSTAAND MATARIAAL

Verwijzingen naar mijn publikaties

Voor het onderzoek 1976-1978

'Levensgeschiedenis van een dalang', in: *Orion, Oriënterend Tijdschrift Nederland/Indonesië*, Jaargang 1 No. 2 (mei/juni 1984): pp. 4-5.

The dalang behind the wayang; the role of the Surakarta and Yogyakarta dalang in Indonesian-Javanese society; Dordrecht-Holland/Cinnaminson-USA,: Foris, 1985 (Verhandelingen 114)

Voor de wayang gandrung:

'Sacred Symbols: Wayang Gandrung and Other Sacred Wayang', in: Lokesh Chandra. *Society and Culture of Southeast Asia; Continuities and Changes*, New Delhi: International Academy of Indian Culture and Aditya Prakashan, 2000: pp. 37-67

'A Photographic View of the Wayang Gandrung Ritual', in: Jan Mrázek (ed.), *Puppet Theater in Contemporary Indonesia; New Approaches to Performance Events*, USA: University of Michigan, Centers for South and Southeast Asian Studies, 2002: pp. 249-254.

Voor de po-te-hi:

'Po-té-hi: the Chinese glove-puppet theatre in East Java', in: Bernard Arps: *Performance in Java and Bali; Studies of Narrative, Theatre, Music, and Dance*, London: School of Oriental and African Studies, University of London, 1993: pp. 11-33.

Voor het ruwat-ritueel en 'Murwakala':

'Murwakala and Ruwatan', in: *Religion and Ritua; Indonesian Heritage (Vol. 9)*; James Fox, volume editor: Singapore: Archipelago Press (Editions Didier Millet), 1998, pp. 114-115; *Released From Kala's Grip; A Wayang Exorcism Performance From East Java*, Performed by Ki Sarib Purwacarita, Translated and with an Introduction by Victoria M. Clara van Groenendaal, Jakarta: The Lontar Foundation, 1998 (Series Editor Joan Suyenaga).

'Is there an Eastern Wayang Tradition? Some Dramatis Personae of the Murwakala Myth of the "Eastern" Tradition', in: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde Koninklijk Instituut*, Deel 148, 2 1992: pp.311-315

FOTO/DIA-DOCUMENTATIE (nog niet ontvangen?)

Gondowijoyo/(Gondo)Maktal

(Karangtalun, Karangtalun, kec. Karangdowo, kab. Klaten)
onderzoek 1976-'78

Kesdik

(Soran, Duwet, Ketandan, Klaten)
onderzoek: 1976-'78

Padmocarito

(Gemolong, Buntalan, kec. Klaten, kab. Klaten)
onderzoek 1967-'78

Sarwodisono

(Manggisan, Kemuda, kec. Prambanan, kab. Klaten)
onderzoek 1976-'78

Soetrisno, R.

(Purworejo, kodya Surakarta)
onderzoek 1971; 1976-'78; 1980; 1983 (gestorven 1984)

Sutino Hardokocrarito

(Tileng, Puloharjo, kec. Eromoko, kab. Wonogiri)
onderzoek 1976-'78

Sutono, F.X.

(Tegalambo, Prawatan, Jogonalan, Klaten)